MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 22: Australia i Nowa Zelandia, okręty, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów

Tematyka

Program dotyczy realiów politycznych funkcjonowania obszaru Indo-Pacyfiku, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji i roli Australii. Dyskutanci omawiają kwestie związane dynamiką układu sił oraz globalnym znaczeniem regionu i jego potencjalnym umiejscowieniem w nabierającej na sile rywalizacji amerykańsko-chińskiej.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek: https://youtu.be/w3Di99x9Ui0
- zwiastun programu: https://youtu.be/367UHkHc-Ys

Zagadnienia wstępne

Proponuje się rozpoczęcie bloku zajęć od studiowania mapy regionu Azji i Pacyfiku.

Sugeruje się dokonanie przez prowadzącego wprowadzenia dotyczącego historii Australii, Nowej Zelandii oraz zainicjowanie dyskusji na temat: jak historia powstania tych państw determinuje ich obecną politykę. Oprócz dwóch wyżej wymienionych państw należy zwrócić uwagę na dwudziestowieczne uniezależnienie się terytoriów kolonialnych w tamtym regionie (chociażby Papua-Nowa Gwinea, Wyspy Salomona, Kiribati)

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 22: Australia i Nowa Zelandia, okręty, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów

Część 1/3:
Kontrakty i sojusze

[1]

Spotkanie w San Diego; oświadczenie w sprawie AUKUS

Emisja pierwszej części programu:
(0:00–20:13)

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Co to jest, kiedy i z jakich powodów zawarto AUKUS? Czego porozumienie to dotyczy?
2. Co leżało u podstaw decyzji australijskiej o zakupie okrętów o napędzie atomowym?
3. Dlaczego Australijczycy zdecydowali się na zakup okrętów podwodnych od USA i GB a nie tak jak wcześniej planowano od Francji?
4. Dlaczego w obecnych czasach istnieje szczególnie sprzyjający klimat do zbrojenia się Australii? Co jest główną motywacją?
5. Co oznacza koncepcja Indo-Pacyfiku?
6. Co to jest QUAD? Kiedy rozpoczęto współpracę?
7. Co się zmieniło w geopolityce, że tzw. QUAD bis ma większe szanse powodzenia niż wcześniejszy o kilkanaście lat QUAD? Jaki to ma związek ze stosunkami Australii z Chinami?

[2]

Spotkanie liderów Quad podczas szczytu we wrześniu 2021

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 22: Australia i Nowa Zelandia, okręty, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów

8. Na czym polega złożoność relacji australijsko-chińskich?
9. Kiedy i dlaczego USA przekierowały swoją uwagę na region Indo-Pacyfiku?
10. Co to jest sojusz „Five Eyes”?
11. Kiedy został zawarty pakt ANZUS? Kto wchodził w jego skład i jakie były przesłanki dla jego utworzenia?
12. Co to był traktat w Rarotonga? Jak miał się on do współpracy w ramach paktu ANZUS? Jak można ocenić postawę Nowej Zelandii oraz jakie to wszystko miało konsekwencje dla współpracy sojuszniczej Australii z Nową Zelandią?
13. Na zdjęciu poniżej australijski polityk, były premier Australii. Kto to i z jaką partią jest związany?
14. Na zdjęciu poniżej, z prezydentem USA Joe Bidenem widać obecnego premiera Australii. Kto to i jaką partię reprezentuje?
15. Co odróżnia podejście do polityki wobec Chin obecny rząd australijski od poprzedniego? Jaka jest tendencja? Jak to można tłumaczyć?

[3]

Scott Morrison, były premier Australii z Partii Liberalne

[4]

Anthony Albanese i Joe Biden w czasie spotkania ASEAN

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 22: Australia i Nowa Zelandia, okręty, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów

Część 2/3:

Niepodległość na Pacyfiku

Emisja drugiej części programu: **(20:14–37:17)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Jakiego państwa częścią jest Bougainville?
2. Jakie było podłoże wojny, która toczyła się na Bougainville w latach 1988-1998?
3. Jaki był wynik referendum niepodległościowego Bougainville i jakie są perspektywy oraz problemy związane z respektowaniem jego wyniku?
4. Dlaczego tak problematyczne z punktu widzenia Papui-Nowej Gwinei jest przyznanie niepodległości Bougainville?
5. Dlaczego Bougainville jest istotne z punktu widzenia systemu bezpieczeństwa na Pacyfiku? Jak się ma to do polityki międzynarodowej prowadzonej przez Chiny?
6. Jakie znaczenie podczas II wojny światowej miało Guadalcanal? Zdjęcie obok przedstawia oddziały amerykańskich marines dokonujących desantu na wyspie.
7. Jakie jest tło i kontekst podpisania przez Wyspy Salomona i Chiny paktu bezpieczeństwa?

[5] Pojazdy medyczne zniszczone w czasie konfliktu w Bougainville, 1998

[6] U.S. Marines lądują na Guadalcanal, 1942

8. Jak nazywa się kraj, który leży na wszystkich czterech półkulach Ziemi? Na jednej z jego wysp znajduje się wioska o nazwie Poland. Poniżej flaga tego kraju.
9. Jaką koncepcję rozwijania kraju miał rządzący do niedawna premier Fidżi Frank Bainimarama? Z jakim państwem rozpoczął współpracę? Czy zmienia się to za obecnych rządów Sitiveni Rabuki?
10. Dlaczego Chiny budują pozycję strategiczną w regionie południowego Pacyfiku? Czy chodzi o relacje militarne czy bardziej o gospodarkę?

[7] Flag of Kiribati

Część 3/3:
Handel i ograniczenia

Emisja trzeciej części programu:
(37:18–50:35)

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. W jak dużym zakresie Australia i Nowa Zelandia są powiązane gospodarczo z Chinami i jakie to ma konsekwencje dla polityki tych państw?
2. Jakie konsekwencje dla Australii miało zaostrzanie kursu wobec Chin?
3. Na czym polega dylemat strategiczny Australii jeżeli chodzi o Chiny?
4. Czy Australia i Nowa Zelandia są „skazane” na Chiny jeżeli chodzi o relacje gospodarcze?
5. Jakie jest znaczenie Indonezji dla regionu Indo-Pacyfiku?
6. Jakie znaczenie miało, ma i może mieć to, że bardzo duża liczba studentów z Chin przyjeżdża do Australii studiować?
7. Jakie niebezpieczeństwo zaczęto dostrzegać w Australii jeżeli chodzi o rosnącą pozycję i siłę chińskich środowisk imigracyjnych?

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

AUKUS – trójstronny pakt z 2021 pomiędzy Australią, Wielką Brytanią oraz Stanami Zjednoczonymi dotyczący kwestii bezpieczeństwa, w ramach którego strony będą zacieśniać współpracę wojskową w zakresie rozwijania i dzielenia się nowoczesnym uzbrojeniem. Dotyczy to między innymi zakupu przez Australię nowoczesnych okrętów podwodnych o napędzie atomowym.

QUAD – sieć współpracy i dialogu pomiędzy Australią, Japonią, Indiami i Stanami Zjednoczonymi, zainicjowana w 2007 roku. Współpraca instytucjonalnie opiera się na spotkaniach liderów państw, ministrów spraw zagranicznych oraz pracy ekspertów.

Sojusz Five Eyes – mające swoje korzenie w czasach II wojny światowej porozumienie i sojusz agencji wywiadowczych Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

ANZUS (Pakt Bezpieczeństwa Pacyfiku) – powołany w 1951 roku sojusz polityczno-wojskowy zrzeszający Australię, Nową Zelandię i Stany Zjednoczone.

Traktat w Rarotonga (South Pacific Nuclear Free Zone Treaty) – podpisany w 1985 roku układ o utworzeniu strefy bezatomowej obejmującej obszar południowego Pacyfiku. Obecnymi sygnatariuszami są: Australia, Wyspy Cooka, Fidżi, Kiribati, Nauru, Nowa Zelandia, Niue, Papua-Nowa Gwinea, Samoa, Wyspy Salomona, Tonga, Tuvalu, Vanuatu.

Scott Morrison – polityk australijski związany z Liberalną Partią Australii, w latach 2018-2022 premier Australii.

Anthony Albanese – polityk australijski, związany z Australijską Partią Pracy. Od 2022 roku pełni funkcję premiera Australii.

Bougainville – wyspa położona w archipelagu Wysp Salomona. Formalnie jest częścią państwa Papua-Nowa Gwinea posiadając w jego ramach status regionu autonomicznego.

Frank Bainimarama – polityk fidżijski, były wojskowy. W latach 2007 (po przeprowadzonym przez siebie zamachu stanu) do 2022 premier Fidżi.

Sitiveni Rabuka – polityk fidżijski. Premier Fidżi w latach 1992-1999 oraz od 2022 roku.

3. Zalecana literatura:

J. Eska-Mikołajewska, *Chińska aktywność na południowym Pacyfiku z perspektywy bezpieczeństwa Australii i jej interesów w regionie* [w:] Współczesne bezpieczeństwo regionu Azji i Pacyfiku. Wybrane problemy, red. J. Marszałek-Kawa, G. Kinelski, Wydawnictwo Adam Marszałek 2020

J. Eska-Mikołajewska, *Ruchy ekstremistyczne i radykalizm w Australii na tle napięć między polityką wielokulturowości a dominacją kultury anglosaskiej*, Nowa Polityka Wschodnia 2022, nr 3 (34)

D. Zdziech, *QUAD-Australia. Nowe otwarcie*, Krakowskie Studia Międzynarodowe tom 4, 2018

D. Zdziech, *Polityka zagraniczna Australii wobec Kiribati* [w:] Australia w XX i XXI wieku. Polityka, Historia, Kultura red. A. Kandzia-Poździał, J. Siekiera, I-Press 2017

R. Ciastoń, *AUKUS – czy „małe NATO" Indo-Pacyfiku ograniczy chińską ekspansję morską?*, Nowa Polityka Wschodnia 32/2022

R. Ciastoń, *Koncepcja Indo-Pcyfiku jako próba równoważenia Chin. Zmiany w amerykańskiej percepcji środowiska bezpieczeństwa*, Azja-Pacyfik 2019/XXII

Ł. Jureńczyk, P*olityka bezpieczeństwa i obrony Australii w drugiej dekadzie XXI wieku wobec wzrostu potęgi Chin*, Sprawy Międzynarodowe 72/2019

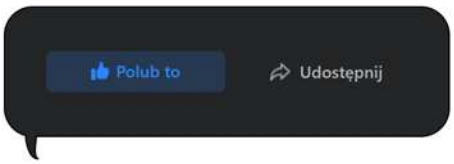
2. Cele dydaktyczne:

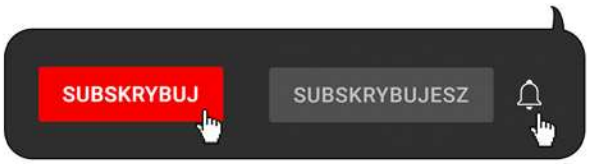
- Rozszerzenie poziomu wiedzy dotyczącej współczesnych stosunków międzynarodowych w regionie Oceanii i regionu Indo-Pacyfiku (odniesienie do PRK P6S_WG)
- Wyposażenie w umiejętności interpretacji dotyczące analizy polityki międzynarodowej i złożoności relacji (odniesienie do PRK P6S_WK)

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 22: Australia i Nowa Zelandia, okręty, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Spotkanie w San Diego; oświadczenie w sprawie AUKUS, źródło: YT/The Telegraph, https://www.youtube.com/watch?v=aydJIqSaevc (fair use) str. 2

[2] Spotkanie liderów Quad podczas szczytu we wrześniu 2021, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:P20210924AS-1147-2_(51707173079).jpg str. 2

[3] Scott Morrison, były premier Australii z Partii Liberalnej, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Prime_Minister_of_Australia_Scott_Morrison_Visits_ANC_(cropped).jpg str. 3

[4] Anthony Albanese i Joe Biden w czasie spotkania ASEAN, 2022, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:P20221113AS-0790_(52650920726).jpg str. 3

[5] Pojazdy medyczne zniszczone w czasie konfliktu w Bougainville, 1998, aut. Igillot, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:AMBULA~1.jpg (lic. CC Attribution-Share Alike 4.0 International) str. 4

[6] U.S. Marines lądują na Guadalcanal, 1942, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:LVT(1)_amphibian_tractor_moves_up_the_beach_on_Guadalcanal_Island,_circa_7-9_August_1942.jpg str. 4

[7] Flag of Kiribati, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_Kiribati.svg str. 5